

Brüssel, 11. detsember 2025
(OR. en)

16777/25

ENER 679
CLIMA 601
CONSOM 306
TRANS 646
AGRI 712
IND 617
ENV 1387
COMPET 1345
FORETS 143
RELEX 1684
ECOFIN 1736

SAATEMÄRKUSED

Saatja: Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ,
direktor

Kättesaamise
kuupäev: 11. detsember 2025

Saaja: Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär

Komisjoni dok nr: COM(2025) 1005 final

Teema: KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE,
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE
„Euroopa võrgupakett“

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 1005 final.

Lisatud: COM(2025) 1005 final

Brüssel, 10.12.2025
COM(2025) 1005 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

„Euroopa võrgupakett“

1. Sissejuhatus

Viimastel aastatel on **Euroopa Liit seisnud otsustaval teelahkmel** tulenevalt geopoliitilistest muutustest ja kaubanduse mahu kõikumisest. Venemaa jätkuv agressioonisõda Ukraina vastu on osutanud energiapuudusele ja konkurentsivõime **ülimalle tähtsusele meie ühise saatuse kujundamisel**. On oluline tagada, et meie ettevõtetele ja kodanikele, olenemata sellest, millises liikmesriigis nad asuvad, oleks piisavas mahus kättesaadav puhas ja taskukohane energia, mis on toodetud Euroopas.

Selleks on aga igal juhul vaja tugevdada **meie energiataristut, mis on mitte ainult meie energiasüsteemi, vaid ka Euroopa enda selgroog**. Energiataristu tugevdamisel on keskne koht võrkudel. Tänu sellele, et võrgud võimaldavad energia tõhusat liikumist liikmesriikide vahel, integreerida odavamalt puhas energiat ja kiirendada elektrifitseerimist, aitavad need **alandada energiahindu ja vähendada kõigi eurooplaste elukallidust**, nagu on rõhutatud komisjoni taskukohase energia tegevuskavas¹. Samal ajal tagavad võrgud kindla ja usaldusväärse tarne ning võimaldavad riikidel üksteist vajaduse korral toetada, mis on kooskõlas kava „REPowerEU“ eesmärkidega ja võimaldab järk-järgult lõpetada Venemaa energia impordi².

Hoolimata ELi praeguses õigusraamistikus tehtud edusammudest ei ole meil piisavalt omamaist energiat ja me ei ole saavutanud liikmesriikidevahelise ühendatuse taset, mis võimaldaks luua tõelise energialiidu, kuna mitu liikmesriiki ei ole graafikus, et saavutada 2030. aastaks 15 % ühendatuse eesmärk. Tegevusetusega kaasnevad tohutud kulud: 2022. aastal oli ELis tarbitud koguenergiast suurim osakaal fossiilkütustel (70 %), kusjuures 98 % kogu liikmesriikides kasutatavast naftast ja gaasist imporditi³. Sellega kaasnevad ELis hinnavolatiilsus ja geopoliitilised riskid. 2024. aastal kulutas Euroopa fossiilkütuste impordile ligikaudu 375 miljardit eurot⁴. Samal ajal on investeringud taastuvenergiasse ja võrkudesse endiselt suhteliselt väikesed: Euroopa kulutas 2025. aastal 117 miljardit USA dollarit, samas kui Hiina kulutas 327 miljardit USA dollarit⁵.

Ebapiisavalt integreeritud ja alarahastatud energiataristu **mõjutab otseselt Euroopa kodanike energiaarveid** ja strateegiliste sektorite, näiteks nullnetotööstuse või digivaldkonna arengut kogu ELis. Draghi ja Letta aruannetes rõhutati, et meie **elektrihinnad on endiselt 2–3 korda kõrgemaks** kui USAs; ELi elektri jaehinnad tööstustarbijate jaoks olid 2024. aasta teises kvartalis 2,2 korda kõrgemad kui USAs, kaks korda kõrgemad kui Hiinas ja 1,2 korda kõrgemad kui Jaapanis (ajalooliselt on need olnud sealsetest hindadest madalamad)⁶. 2025. aasta esimesel poolel varieerus ELi tarbijate keskmine elektrihind 0,3835 eurot kWh kohta Saksamaal 0,1040 euronit kWh kohta Ungaris, samas kui mitte-

¹ EUR-Lex – 52025DC0079 – ET – EUR-Lex

² Kava „REPowerEU“

³ [Renewables, electrification and flexibility - For a competitive EU energy system transformation by 2030 | Trükised | Euroopa Keskkonnaamet \(EEA\)](#), lk 6 ja 16.

⁴ „Imports of energy products to the EU down in 2024“ – Uudised – Eurostat.

⁵ [China's energy dominance in three charts | MIT Technology Review](#)

⁶ Euroopa Komisjon, Taskukohase energia tegevuskava (COM(2025) 79), lk 1.

kodutarbijate elektri hinnad ulatusid 0,2726 eurost kWh kohta Iirimaa 0,0804 euroni kWh kohta Soomes⁷. Selle erinevuse peamine põhjus on ebapiisav investeerimine meie taristusse ja selle ebapiisav integreerimine. **Kui me ei tegutse**, jääb 2030. aastaks käsitlemata 45 % piiriülesest elektrivõimsuse vajadusest (mis võrdub 41 GW-ga)⁸ ning kasutamata taastuvenergia võib 2040. aastaks ulatuda 310 TWh-ni,⁹ mis on peaaegu pool 2023. aasta elektritarbimisest.

Teisest küljest **saadaks tegevusest selget kasu**: suurem turuintegratsioon võimaldaks igal aastal hoida kulusid kokku 40 miljardit eurot, samas kui piiriülese elektrikaubanduse hoogustamine 50 % võrra suurendaks ELi SKPd 2030. aastaks ligikaudu 18 miljardi euro (ehk 0,1 %¹⁰) võrra aastas. Kuni 2030. aastani on meil vajalikust piiriülesest elektrivõimsusest puudu 88 GW. 5 miljardi euro investeerimine vähendaks süsteemikulusid 8 miljardi euro võrra ja annaks **3 miljardi euro ulatuses majanduslikku puhaskasu** ning tooks esile, kuidas võrgu arendamine võib pakkuda eurooplastele tõelist lisaväärtust ja kulude kokkuhoidu¹¹.

Seetõttu on hädavajalik, et me võtaksime ühiselt otsustavaid meetmeid struktuursete probleemide lahendamiseks ELi energiataristu kavandamisel ja rakendamisel, et edukalt välja kujundada tõeline energialiit, mis võimaldab energiasõltumatust, tugevdab meie konkurentsivõimet ning edendab süsinikuheite vähendamist ja meie energiasõltumatust. Komisjoni täna esitatud Euroopa võrgupaketi eesmärk on just seda teha. Neid meetmeid täiendab **energiakiirteede algatus**, mille president von der Leyen kuulutas välja 2025. aastal Euroopa olukorra kohta peetud kõnes. Algatuse eesmärk on kiirendada edusamme elutähtsate ja hädavajalike energiataristuprojektide valdkonnas viivitamatute meetmete abil, tagades, et suudame ära kasutada oma energiasüsteemi kogu potentsiaali, et muuta Euroopa vastupidavamaks, konkurentsivõimelisemaks ja kestlikumaks.

2. Struktuursete kitsaskohtade kõrvaldamine Euroopa võrgupaketi abil

A. Ühtse energiavõrgu loomine: kogu ELi hõlmava piiriülese taristu parem planeerimine ja olemasoleva taristu maksimaalne ära kasutamine

Praegune üleeuroopalise energiavõrgu (TEN-E) käsitleva määruse alusel välja töötatud võrgukavandamisraamistik on piiriüleste energiataristuprojektide koordineerimist ja arendamist võimaldanud märkimisväärselt edendada. Alates 2014. aastast on 124 ühishuviprojekti ja vastastikust huvi pakkuvat projekti toetatud Euroopa ühendamise rahastust 8,4 miljardi euroga, mis on võimaldanud kaasata vähemalt 15,8 miljardit eurot

⁷ [Electricity price statistics - Statistics Explained - Eurostat](#)

⁸ [TYNDP 2024 / Infrastructure Gaps Report / Opportunities for a more efficient European power system by 2050](#)

⁹ [Electricity and heat statistics - Statistics Explained - Eurostat](#)

¹⁰ IMFi talituste taustteave ELi energiaturu integreerimise kohta, 17. jaanuar 2025, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5438-2025-INIT/en/pdf>, lk 5.

¹¹ [TYNDP 2024 / Infrastructure Gaps Report / Opportunities for a more efficient European power system by 2050](#)

erainvesteeringuid¹². Siiski on **hädavajalik võtta täiendavaid meetmeid** sujuva koordineerimise tagamiseks riikide, piirkondade ja ELi valitsemistasandil ning sektorite vahel, **et tagada täielikult optimeeritud ja ühendatud võrk**.

Selle edendamiseks peame olemasolevatele struktuuridele, seni saadud kogemustele ja tugevamale piirkondlikule koostööle tuginedes minema üle **ELi piiriülese energiataristu planeerimise raamistikule**, mis võimaldab vajadusi koordineeritumalt ja usaldusväärsemalt kindlaks teha, tagades seeläbi projektide kooskõla praeguste ja tulevaste Euroopa eesmärkidega. Paketiga toetatakse ka paremini ühendatud Euroopa energiavõrku, tugevdades Euroopa strateegilist autonoomiat, julgeolekut ja vastupidavust, **edendades samal ajal tõhusamat koostööd** Euroopa Majanduspiirkonna (EMP), energiaühenduse ning idapartnerluse ja lõunanaabruse **naaberriikidega**.

Pärast täna esitatud paketti **töötab komisjon** kahe aasta jooksul alates selle jõustumisest **välja tervikliku keskse ELi stsenaariumi**, mis on kooskõlas ELi energia- ja kliimaeesmärkidega ning millega luuakse kulutõhus, konkurentsivõimeline ja turvaline süsteem ELi tasandil. Keskne stsenaarium põhineb liikmesriikide ja kõigi asjaomaste sidusrühmade panusel, võttes arvesse **koostoimet sektorite vahel**. Selle põhjal **teevad ENTSO-d ja ENNOH seejärel kindlaks taristuvajadused**.

Lisaks on vaja, et **Euroopa sekkuks tugevamini, juhul kui on kindlaks tehtud vajadus piiriülese suutlikkuse järele**, kuid selle probleemi lahendamiseks ei ole esitatud asjakohaseid projektiettepanekuid. Komisjonil peaks olema võimalik algselt tugeval piirkondlikul koostööl põhinev **lünkade täitmise protsess**, kutsudes võrguettevõtjaid ja lõpuks projektiarendajaid üles esitama projekte, mis keskenduksid tasakaalustamata vajadustele.

Integreeritud süsteemi saavutamiseks on oluline riigi ja Euroopa tasandi planeerimist tihedamalt koordineerida, kuna sisemised võrguelemendid mõjutavad märkimisväärselt piiriülese taristu arendamist, mis omakorda mõjutab piiriülest kaubandust. Seepärast peab **jaotusvõrkude kavandamine** olema hästi kooskõlastatud ülekandevõrkude kavandamisega ning sellesse tuleks tihedalt kaasata nii üldsus kui ka tööstus, et tulevased võrgud oleksid valmis rahuldama kasvavat elektritootmist ja -nõudlust. Komisjon jätkab koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega selle töö edendamist **võrke käsitleva 2023. aasta tegevuskava**¹³ raames.

Samal ajal on taskukohasele ja kestlikule energiale ülemineku saavutamisel ning energiajulgeoleku tagamisel keskse tähtsusega **olemasoleva taristu maksimaalne ärakasutamine enne uude võimsusesse investeerimist**. Kooskõlas energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttega tuleb veelgi **stimuleerida elektri tarkvõrkude ning uuendusliku ja digitehnoloogia suuremat kasutuselevõttu ning võrgu tõhususe meetmeid nii võrgu kui ka kasutajate tasandil**, tagades samal ajal piisava võrguvõimsuse,

¹² [CINEA Project Portfolio - Welcome | Sheet - Olik Sense \(europa.eu\)](#).

¹³ [Puuduv lüli, võrgud – ELi võrkude tegevuskava](#), (COM(2023) 757 final).

et rahuldada õigeaegselt lisanõudlust. Näiteks võimaldaks võrku tugevdava tehnoloogia kasutamine suurendada Euroopas 2040. aastaks võrgu üldist võimsust 20–40 % ja vähendada 2040. aastaks kulusid 35 % võrreldes võrgu tavapärase laiendamisega¹⁴. Euroopa võrgupaketis tehakse ettepanek **juurutada need põhimõtted kindlalt võrgu kavandamisse** ja edendada seotud projekte koos füüsilise taristu laiendamisega. Äsja käivitatud Technopedia platvormil tutvustatakse parimaid tavasid võrku tugevdava ja uuendusliku tehnoloogia valdkonnas¹⁵. Järgmisel aastal esitab komisjon ka energiaspektori digitaliseerimise ja tehisintellekti strateegilise tegevuskava, mis aitab laiendada arukaid lahendusi kõigis Euroopa võrkudes. Digivahendid võimaldavad vähendada suurenenud volatiilsust, mis tuleneb eelkõige taastuvenergia võrgu integreerimisest. Lisaks aitaksid suurandmed ja pilvetaristu suurendada võrgu stabiilsust ning seetõttu võetakse neid kavandamisel arvesse.

Kuna mõnes liikmesriigis on võrkupäas muutumas probleemiks, võivad loomingulised lahendused aidata võimsust vabastada ja ühendamisjärjekorda tõhusalt hallata. Täna vastu võetud **tõhusate võrguühenduste suunistes** antakse soovitusi ja jagatakse häid tavasid, mida liikmesriigid ja riiklikud reguleerivad asutused saavad kohaldada, et need probleemid viivitamata lahendada ja olemasolevaid võrke kõige tõhusamalt kasutada. Need hõlmavad põhimõtte „kes ees, see mees“ kohaldamist, läbipaistvaid valmidusastme kriteeriume kõigi ühendustaotluste puhul, selgete projektiarenduse vahe-eesmärkide kehtestamist koos vastavate karistustega nõuete täitmata jätmise korral ning liitumisjärjekordade korrapärasest jälgimist ja korrastamist.

Seepärast on võrgupaketil oluline roll selle tagamisel, et meie elektriturg jääks tugevaks ja tõhusaks. See tõhustab olemasoleva taristu kasutamist, aidates seeläbi teha 70 % ülekandevõimsusest kättesaadavaks piirkonnaüleseks elektrikaubanduseks¹⁶. Lisaks toetab see meie võetud kohustust saavutada 2030. aastaks elektrivõrkude 15 % ühendatuse eesmärk, valmistades samal ajal ette tööd energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitleva määruse läbivaatamiseks, et viia see kooskõlla meie kliima- ja energiaeesmärkidega järgmiseks aastakümneks.

B. Kavade elluviimine: energiataristuprojektide kiirem elluviimine kohapeal

Taristuvajaduste ja -projektide kindlaks määramisega ei ole töö kaugelki veel lõppenud. Isegi kui projektid on kindlaks määratud, seiskub ehitus sageli pikkade loamenetluste, üldsuse heakskiidu puudumise, rahastamisega seotud takistuste või liikmesriikide vahel kulude jagamisel tekkivate probleemide tõttu. Kõigi nende küsimustega tuleb tegeleda, suurendades samal ajal meie taristu turvalisust ja vastupidavust nii tahtlike kui ka juhuslike häirete suhtes.

Esiteks on aeglane **loamenetlus** endiselt üks olulisemaid takistusi energiataristu ja tootmisrajatiste õigeaegsel kasutuselevõtul ELis. ACERi andmetel hilines 2023. aastal 26 % elektrivaldkonna ühishuviprojektidest keskmiselt 12 kuud, kusjuures ainuüksi

¹⁴ ACERi 2024. aasta seirearuanne elektritaristu kohta, [ACER_2024_Monitoring_Electricity_Infrastructure.pdf](#)

¹⁵ [TSO DSO Technopedia - Home](#)

¹⁶ Nagu on ette nähtud elektrienergia siseturgu käsitleva määruse (EL) 2019/943 artikli 15 lõikega 2, tuleb see miinimumvõimsus saavutada 31. detsembriks 2025.

loamenetlus moodustas üle poole elektritaristu rajamisele kuluvast koguajast¹⁷. Samuti erinevad loamenetluse tähtajad liikmesriigiti suuresti – ülekandevõrkude puhul kestab loamenetlus keskmiselt viis aastat,¹⁸ ühishuviprojektide puhul 4,3 aastat¹⁹ ja taastuvenergiaprojektide puhul kuni 9 aastat,²⁰ energia salvestamise rajatiste puhul 1–7 aastat²¹ ja laadimisjaamade puhul kuni 2 aastat²².

2022. ja 2023. aastal astus EL märkimisväärsed samme taastuvenergia- ja taristuprojektide lubade kiiremaks menetlemiseks, sealhulgas võttis vastu erakorralise määruse (mida kohaldatakse kuni 2025. aasta juunini) ja vaatas läbi taastuvenergia direktiivi. Siiski esineb endiselt viivitusi, eelkõige eraldiseisvate salvestusrajatiste ja laadimisjaamade võrku integreerimisel. Kuigi keskkonnamõju hindamine on vajalik nii elurikkuse kaitse kui ka projektide ühiskondliku vastuvõetavuse tagamiseks, ei võeta selles praegu tegelikult arvesse minimaalse keskkonnamõjuga projektide eripära ja see võib põhjustada tarbetuid viivitusi.

Selles kontekstis luuakse Euroopa võrgupaketiga **ELi tasandi raamistik**, mis on kooskõlas ELi keskkonnakaitse õigusraamistikuga, **et lihtsustada ja kiirendada loamenetlusi** kogu võrgutaristu, taastuvenergiaprojektide, salvestusprojektide ja laadimisjaamade puhul ning tugevdada veelgi ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide sätteid. Süsinikuheite vähendamine on esimene meede, mis aitab kaitsta loodust ja vähendada õhusaastet. Need ühtlustatud loamenetlused keskenduvad juhtudele, mille puhul kehtiva õigusraamistiku rakendamisel saadud ulatuslike kogemuste põhjal on keskkonnamõju piiratud; kavandatud muudatused aitavad saavutada **tasakaalu elurikkuse kaitse ja puhta energiasüsteemi kiire kasutuselevõtu vahel**. Eesmärk on saavutada olukord, kus projekti liigist sõltuvalt piirduks loamenetlus enamikul juhtudel kuni kahe aastaga ja kõige keerukamate projektide puhul maksimaalselt kolme aastaga.

Üldsuse osalemine projektide kavandamises ja toimimises on samuti oluline usalduse loomiseks ja ELi eesmärkide saavutamiseks ning aitab seega minimeerida aeganõudvaid õigusprobleeme²³. Võrgupaketi kohaselt peavad **üle 10 MW võimsusega taastuvenergiaprojektid jagama kasu kohaliku elanikkonnaga, mitte üksnes energiakogukonnaga**. Samuti võimaldab see sõltumatutel vahendajatel toetada varajast dialoogi ja vahendamist, mis aitab veelgi vähendada õigusprobleemidega seotud riske ja edendada koostööl põhinevat arengut. Üldsuse heakskiiduga seotud probleemide

¹⁷ [2023 ACER PCI Report.pdf](#).

¹⁸ ACERi 2024. aasta seirearuanne, „Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system“, lk 18.

¹⁹ <https://www.acer.europa.eu/media/charts/PCIs-and-PMIs-monitoring-2025>.

²⁰ Lõpparuanne on kättesaadav siin: [Technical support for RES policy development and implementation – simplification of permission and administrative procedures for RES installations \(RES Simplify\) - Publications Office of the EU](#).

²¹ Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research ISI, et al., [Study on energy storage](#), 2023.

²² Teave, mille on kogunud elektrisõidukite laadimisega tegelevad organisatsioonid, eelkõige ChargeUp Europe, Ionity ja Milence.

²³ Asjakohased heade tavade näited on esitatud töödokumendis SWD (2024) 124 (final) „Guidance to Member States on good practices to speed up permit-granting procedures for renewable energy and related infrastructure projects“.

lahendamiseks pakub komisjon **2026. aasta I kvartalis** välja ka **üldsuse kaasamise praktilised vahendid**, mis hõlbustavad heade tavade jagamist ja suutlikkuse suurendamist kodanike ja kohalike ametiasutuste kaasamise ning taastuvenergiaprojektidest saadava kasu jagamise edendamise valdkonnas²⁴.

Teine probleem tuleneb kasvavast nõudlusest energiataristu järele, mis avaldab märkimisväärset survet **tarneahelatele, tööjõu kättesaadavusele ja oskustele**, samal ajal kui tootmise kitsaskohad piiravad üha enam meie elektrisüsteemi laiendamist ja ajakohastamist. Kuigi Euroopas asuvad juhtivad võrgutehnoloogia tootjad, ei ole praegune tootmisvõimsus mõnes segmendis nõudluse²⁵ rahuldamiseks piisav ning **sektor peab tempoga sammu pidamiseks kasvama**.

Nagu rõhutati tõhusate võrguühenduste suunistes, on nõudluse **nähtavus oluline, et suunata tööstuse investeerimisotsuseid**. Nõudluse nähtavuse suurendamiseks teeb komisjon koostööd ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusega, et **luua 2026. aastal toimuvaks energiataristu foorumiks ELi jaotusvõrgu planeerimise platvorm**, mis muudab tulevased kavad ja nendega seotud tootmisvajadused kõigis liikmesriikides jaotustasandil nähtavaks. Komisjon edendab aktiivselt mitmeid meetmeid tarneahelale avalduva surve leevendamiseks, eelkõige tõhustades oma tööd, mis algatati võrgu tegevuskava 13. meetme raames, et **lihtsustada ja ühtlustada ühiseid tehnilisi kirjeldusi** ja tehnilisi nõudeid ning parandada alalisvooluülekandesüsteemide koostalitlust. Euroopa riigihangete raamistiku ajakohastamine, mis kuulutatakse välja järgmiseks aastaks, on oluline ka selleks, et veelgi soodustada meie tootmisbaasi toetamist, sealhulgas Euroopas toodetud võrgutehnoloogia lahendusi.

Kolmandaks on vaja **kaasata erainvesteeringuid**, et tagada **taskukohane võrgu kasutuselevõtt**. Kuna võrgutaristut rahastatakse suures osas võrgutasudest, tuleb lahendada küsimused, mis on seotud vajalike suurte investeeringutega (1,2 triljonit eurot 2040. aastaks elektrivõrkudesse, sealhulgas 730 miljardit eurot ainuüksi jaotusvõrkudesse ja 240 miljardit eurot vesinikuvõrkudesse²⁶). Praegusele raamistikule tuginemine võib tarbijate jaoks kaasa tuua kõrgemad hinnad, mistõttu on vaja ELi meetmeid selles valdkonnas.

Seepärast peame tagama tulevikukindlad võrgutasud,²⁷ **uurides vajaduse korral täiendavaid taristu rahastamise viise**, sealhulgas nõudes **võimsusjaotustulu osalist kasutamist ühishuviprojektide/vastastikust huvi pakkuvate projektide loendisse kantud võrkudevahelistesse ühendustesse investeerimiseks**. Lisaks annavad üha paremini võrku integreeritud piiriülese energiataristu puhul **üha enam projekte kasu ka nende rakendamisterritooriumist väljaspool**. Seetõttu on hädavajalik kulusid õiglaselt ja

²⁴ Näiteks linnapeade pakt, kaasamisakt ning kiirete ja õiglaste taastuvenergiavõrkude algatus.

²⁵ Näiteks uute trafode ja kaablite hinnad ja tarneajad peaaegu kahekordistusid 2025. aastal võrreldes 2021.–2022. aastaga (allikas: [Building the future transmission grid – Strategies to navigate supply chain challenges](#); IEA, veebruar 2025).

²⁶ Artelys, LBST, Trinomics, Finesso, A. et al., [Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy](#), 2025.

²⁷ https://energy.ec.europa.eu/publications/communication-future-proof-network-charges-reduced-energy-system-costs_en

läbipaistvalt jagada, et vältida kohalike tarbijate ebaproportsionaalset koormamist. Selle probleemi lahendamiseks on Euroopa võrgupaketi eesmärk tagada kulude ja tulude hindamisel ja jagamisel suurem läbipaistvus, kindlus ja õiglus ning **võimaldada ühishuviprojektide või vastastikust huvi pakkuvate projektide ühendamist**, et hõlbustada kulude jagamise arutelusid. Taristuprojektide ühendamine võimaldab ka lihtsustada rahastamist, näiteks luues eriotstarbelisi üksusi, mis aitavad meelitada ligi täiendavaid investeeringuid.

Euroopa suurendab rahalist toetust energiataristule. Ühtekuuluvuspoliitika vahehindamist käsitlevad hiljuti vastu võetud õigusaktid võimaldavad riikide ja piirkondade ametiasutustel jaotada 2021.–2027. aasta rahalised vahendid ümber peamistele prioriteetidele, nagu energiasüsteemi ümberkujundamine²⁸. Lisaks sisaldab komisjoni ettepanek järgmise **mitmeaastase finantsraamistiku**²⁹ kohta oluliselt tugevdatud **Euroopa ühendamise rahastut**. ELi-poolne rahastamine üksi ei suuda aga rahuldada meie tohutuid investeerimisvajadusi. ELi eelarvel peab olema suurem roll erainvesteeringutega seotud riskide vähendamisel ja institutsionaalsete investorite poolse rahastamise kaasamisel. Tulevases **puhtasse energiasse investeerimise strateegias** pakutakse välja konkreetsed meetmed, et kaasata **erasektori investeeringuid** ja tagada erasektori suurem toetus, sealhulgas EIP toetusel, kes on oluline partner võrkude kiiremal kasutuselevõtul.

Vesinikuprojektide väljatöötamine on endiselt aeglane, kuna pangalaenukõlblikkus on napp ja kogu väärtusahelas on suured riskid. Selle probleemi lahendamiseks **hindab ja vajaduse korral toetab komisjon võimalike lahenduste**, näiteks hinnavahelepingute või regulatiivsete vahendite piiriülese koordineerimise **rakendamist**, sealhulgas **piirkondlike kõrgetasemeliste töörühmade raames**, et tagada **edusammude koordineerimine ja aidata katta rahastamispuudujääke**.

Neljandaks on **meie energiataristu julgeoleku ja vastupidavuse tugevdamine** äärmiselt oluline praeguses geopoliitilises olukorras ja võttes arvesse suurenevaid kliimaga seotud riske. Hiljutised vahejuhtumid Läänemerel, sealhulgas Balticconnectori ja Estlink 2 kahjustused, toovad esile piiriüleste energiavarade haavatavuse, samal ajal kui kliimaga seotud nähtused ja juhuslikud häired ohustavad endiselt märkimisväärselt meie varustuskindlust.

²⁸ Toetust võiks anda piiriüleste energiaühenduste arendamiseks, taastuvate energiaallikate, näiteks päikese- ja tuuleenergia laiendamiseks, laadimistaristu kasutuselevõtuks ja energijaotusvõrkude ajakohastamiseks, et tulla tõhusalt toime tarnemahtude kõikumisega.

²⁹ EL annab praegu märkimisväärselt toetust muu hulgas Euroopa ühendamise rahastu, Euroopa Regionaalarengu Fondi, Ühtekuuluvusfondi ning taaste- ja vastupidavuskavade kaudu. Järgmist mitmeaastast finantsraamistikku käsitleva komisjoni ettepaneku kohaselt suureneks **Euroopa ühendamise rahastu energiaprogrammi** (CEF-E) eelarve märkimisväärselt: 5,84 miljardilt eurolt 2021.–2027. aastal 29,91 miljardile eurole 2028.–2034. aastal. **Euroopa Konkurentsivõime Fond** tagab konsolideeritud rahastamisvoo (234,3 miljardit eurot) sihtotstarbelise rahastamisega (26,2 miljardit eurot), et laiendada ja võtta kasutusele süsinikuheite vähendamise ja puhtale energiale ülemineku tehnoloogia lahendusi, sealhulgas taristut. **Riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad** (865 miljardit eurot) koondavad puhtasse energiasse tehtavad investeeringud ja reformid ning toetavad riiklike energia- ja kliimakavade rakendamist.

ELi energiasõltumatuse tagamiseks integreeritakse võrgupaketis füüsilised ja küberjulgeoleku kaalutlused algusest peale piiriüleste projektide kavandamisse, edendades uue taristu vastupidavust ja sisseprojekteeritud turvet, omandisuhted muudetakse läbipaistvamaks, et vältida sõltuvust suure riskiga välismaistest üksustest, ning tagatakse, et Euroopa ühendamise rahastust on võimalik rahastada olemasoleva taristu füüsilise ja küberjulgeoleku ning vastupidavuse suurendamist, hoides samal ajal ära kattumise ELi muu rahalise toetusega. Lisaks jätkab komisjon kaabliturvalisuse tegevuskavale tuginedes tööd piirkondlike kaablikeskuste kaudu ja tugevdab kaabliturvalisuse meetmepaketi kohaldamist³⁰.

3. Euroopa energiasüsteemi kaheksa prioriteeti – energiakiirteede algatus

10. septembri 2025. aastal peetud kõnes Euroopa Liidu olukorra kohta kuulutas president von der Leyen välja kaheksa **energiakiirteed**. Tuginedes TEN-E raamistikku kuuluvatele olemasolevatele ühishuviprojektidele ja vastastikust huvi pakkuvatele projektidele ning taskukohase energia tegevuskavas osutatud juhtprojektidele, käsitlevad energiakiirteed **kõige pakilisemaid energiataristu vajadusi, mille rahuldamiseks on vaja erilist lühiajalist lisatoetust ja pühendumust, et kõrvaldada edusamme takistavad kitsaskohad**³¹.

Energiakiirteed suurendavad energiajulgeolekut, vähendavad sõltuvust fossiilkütustest, võimaldavad integreerida võrku rohkem taastuvaid energiaallikaid, edendavad elektrifitseerimist, alandavad energiahindu, kiirendavad kava „REPowerEU“ rakendamist ja aitavad liikmesriikidel kohaneda Venemaa fossiilkütuste impordi järkjärgulise lõpetamisega. Paljudel energiakiirteedel on ühishuviprojekti või vastastikust huvi pakkuva projekti staatus teises ELi ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide loendis, mis avaldati 1. detsembril 2025 ja mis sisaldab 235 piiriülest energiataristuprojekti, mis viiakse ellu ELis ja koos kolmandate riikidega, nagu „Celtic Interconnector“, „Black Sea Interconnection Cable“, „Estlink 3“. TEN-E raamistikus on kõigil liidu loendisse kantud ühishuviprojektidel ja vastastikust huvi pakkuvatel projektidel mitu eelist, sh eelisstaatus ja ühtlustatud loamenetlused ning õigus taotleda rahalist abi Euroopa ühendamise rahastust.

³⁰ JOIN(2025) 9 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025JC0009>

³¹ [Delegeeritud määrus liidu teise ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide loendi kohta ja selle lisa – energeetika.](#)

Joonis 1. Kaheksa energiakiirtee kaart

1. Ühendused „Pyrenean crossing 1“ ja „Pyrenean crossing 2“ [Pürenee poolsaare parem integreerimine üle Pürenee Prantsusmaale viivate elektrivõrkudevaheliste ühendustega]
2. „Great Sea Interconnector“ [Küprose ühendamine Mandri-Euroopaga, et lõpetada elektriisolatsioon]
3. „Harmony Link“ [energiaühenduste tugevdamine Balti riikidega]
4. Vastassuunavooga gaasijuhe „TransBalkan Pipeline“ (TBP) [energiavarustuse parandamine Balkani piirkonnas ja idapoolsetes naaberriikides]
5. Bornholmi energiasaar [Läänemere muutmine võrkudevahelise ühenduse keskuseks]
6. Hindade stabiliseerimine ja energijalgeoleku parandamine Kagu-Euroopas.
7. Koridor „SouthH2 koridor“ [lõunapoolne vesinikukoridor]
8. Portugalist Saksamaale suunduv edelapiirkonna vesinikukoridor

Komisjon on võtnud kohustuse **viivitamata kiirendada energiakiirteede kasutuselevõttu tõhustatud poliitilise koordineerimise kaudu**. Selles aitab teda piirkondlik kõrgetasemeline

töörühm, kes vajaduse korral mobiliseerib Euroopa koordinaatorite toetuse ja teeb tihedat koostööd energialiidu rakkerühmaga, laiendades vajaduse korral teavitustegevust väljapoole ELi liikmesriike. Iga projekt seatakse ELi tasandil esmatähtsaks ning komisjon toetab liikmesriike, et projektid oleksid **riigi tasandil sama prioriteetsed**.

Selleks et tagada **tulemuslik piiriülene koostöö loamenetlustes**, keskendub komisjon võrkudevahelisi ühendusi käsitlevatele kindlaksmääratud prioriteetsetele projektidele, toetades senisest enam liikmesriike tulemusliku ja tõhusa loamenetluse ühiste protseduuride kindlaksmääramisel, vajaduse korral Euroopa koordinaati abil. Tuginedes loamenetluste tihedamal koordineerimisel saadud kogemustele, võib komisjon kaaluda edasisi meetmeid. Selleks et tugevdada lube andvate asutuste haldussuutlikkust ja taastuenergiaalubade andmise menetluste digitaliseerimist, toetab komisjon liikmesriike sihtotstarbeliste meetmetega, mis täiendavad loamenetluse õigusraamistikku. See hõlmab selliste vahendite võimendamist nagu tehnilise toe instrument ja sellise võimaluse kaalumist nagu lubade andmise katserahastu loomine olemasolevate nõustamisvahendite kaudu, et suurendada suutlikkust ning parandada rahalistele vahenditele juurdepääsu investeringute ning loamenetlusreformide rahastamiseks. Komisjon edendab lubade andmise eksperdirühma kaudu ka rahastamisvõimalusi käsitlevate teadmiste jagamist ja loamenetlustele keskenduvate uute digiplatvormide väljatöötamist.

Mõned projektid on juba tunnistanud üleeuroopalist huvi pakkuvateks tähtsateks projektideks, mis toob täiendavat kasu rahastamise ja koordineerimise seisukohast. Samuti määratakse ühendused „Pyrenean crossing 1“ ja „Pyrenean crossing 2“, edelapoolne vesinikukoridor ja Kagu-Euroopa energiakiirtee **konkurentsivõime koordineerimise töövahendi** raames pilootprojektideks, mis võimaldab neil saada kasu vahendi kogu valitsemissektorit hõlmavast lähenemisviisist ja konkreetsest suutlikkusest tegeleda horisontaalsete küsimustega. Konkurentsivõime koordineerimise töövahendi alusel kehtestatakse prioriteetsed meetmed viiakse ellu koos vastavate kõrgetasemeliste töörühmade või foorumite jõupingutustega ning need kajastavad iga kiirtee vastavaid vajadusi, nagu energiasüsteemi paindlikkuse suurendamine või tarneahelaga seotud küsimuste või rahastamisprobleemide lahendamine.

Lisaks määrati hiljuti TEN-E raames³² Läänemere ning Kesk- ja Kagu-Euroopa piirkonna kiirteele Euroopa koordinaatorid, et hõlbustada projektide õigeaegset rakendamist, edendades piiriülest dialoogi, toetades loamenetlust ja rahastamist, tagades liikmesriikide toetuse ning andes aru edusammudest ja takistustest. **Komisjon tugevdab ka olemasolevaid struktuure ja tagab sihtotstarbelised vahendid**, et saavutada suurem ja pidev keskendumine kaheksa energiakiirtee ehitamisele, tehes vajaduse korral tihedat koostööd Euroopa koordinaatoritega.

Komisjon **teeb aktiivselt koostööd kõigi asjaomaste liikmesriikidega, kasutades täielikult ära eespool nimetatud töövahendeid**, et tagada energiakiirteede edukas rakendamine.

³² [New European coordinator appointed to oversee completion of Baltic synchronisation energy project - Euroopa Komisjon](#)
[New European coordinator appointed for the Central and South-East European energy interconnectivity](#)

Euroopa Ülemkogule esitatakse korrapäraselt ajakohastatud teavet edusammude kohta, et tagada poliitiline pühendumus ning samal ajal läbipaistvus ja vastutus.

Lisa. Täiendavad lühiajalised sihipärased meetmed iga energiakiirtee jaoks

Lisaks eespool esitatud horisontaalsele toetusele pakub komisjon **sihtotstarbelisi lühiajalisi meetmeid iga kiirtee konkreetsete probleemide lahendamiseks**, et tagada konkreetseted edusammud ja tulemused järgmise 6–9 kuu jooksul.

1. „Pyrenean crossing 1“ ja „Pyrenean crossing 2“ [elektriühendused üle Pürenee, et paremini integreerida Pürenee poolsaart]

Pürenee poolsaar ei ole ikka veel piisavalt ühendatud ülejäänud ELi energiaturuga ning praegune Prantsusmaa ja Hispaania vaheline piiriülene võimsus piirdub 2,5 GW-ga. See takistab turuintegratsiooni, põhjustab püsivaid hinnaerinevusi ja piirab taastuvenergia integreerimist. Lisaks ehitatavale Biskaia lahe ühendusprojektile on nende kahe täiendava Pürenee poolsaart hõlmava projekti eesmärk **suurendada kogu ühendusvõimsust 2040. aastaks 8 GW-ni**, tugevdada süsteemi vastupidavust ja vähendada taastuvenergiale seatud piiranguid. Kaks Pürenee poolsaare ühendusprojekti on praeguses **ühishuviprojektide / vastastikust huvi pakkuvate projektide loendis uuesti kinnitatud** prioriteetsete projektidena selle kitsaskoha kõrvaldamiseks. 2025. aasta mais sai Navarra (ES) – Landes (FR) projekt 11,1 miljonit eurot Euroopa ühendamise rahastu toetust ettevalmistavateks uuringuteks. Hoolimata nende projektide strateegilisest tähtsusest on edusammud olnud suhteliselt aeglased ning vaja on teha täiendavat tööd nende projektide riigisiseseks tugevdamiseks ja rahastamisviisi selgemaks muutmiseks.

Lühiajalised meetmed. Komisjon teeb tööd selle nimel, et hõlbustada Edela-Euroopa kõrgetasemelise tööühma järgmisel ministrite kohtumisel (2026. aasta I kvartal) ühise poliitilise deklaratsiooni esitamist, mille eesmärk on kinnitada **vähemalt ühe projekti rakendamise algus** ja tegeleda sisemise võrgu vajaliku tugevdamisega.

2. „Great Sea Interconnector“ [Küprose ühendamine Mandri-Euroopaga, et lõpetada elektriisolatsioon]

Küpros on viimane ELi liikmesriik, mis ei ole ühendatud Euroopa elektrivõrguga³³. See piirab Küprose integreerimist energia siseturuga ja taastuvenergia võrku integreerimise võimalusi. Kavandatav Kreeka ja Küprose vaheline ühendus „Great Sea Interconnector“ täidab selle lünga, lõpetades Küprose elektriisolatsiooni, toetades süsinikuheite vähendamist Küprosel ja tugevdades Euroopa energiasüsteemi vastupidavust. Samuti hõlbustab see taastuvenergia suuremat integreerimist Vahemere piirkonnas laiemalt.

See projekt, mida on kinnitatud praeguses ühishuviprojektide / vastastikust huvi pakkuvate projektide loendis, kujutab endast maailma pikimat veealust elektrikaablit pikkusega ligikaudu 900 km. Projekt on saanud Euroopa ühendamise rahastust toetust, sealhulgas 2,3

³³ Iirimaa ühendatakse otse ELi elektrivõrku Iirimaa ja Prantsusmaa vahelise käimasoleva võrkudevahelise ühenduse projekti „Celtic Interconnector“ kaudu.

miljonit eurot teostatavusuuringuteks ja 658 miljonit eurot Kreeka ja Küprose vahelise lõigu ehitamiseks. 2025. aasta mais viidi lõpule töö merealuse kaabliga, mis ühendab Kreeka mandriosa Kreetaga, mis on oluline samm täieliku ühendatuse suunas.

Projekti edenemist on takistanud keeruline geopoliitiline olukord, millel võib olla mõju ajakavale ja kuludele. Selle ühenduse strateegiline väärtus näitab, kui oluline on tugev liikmesriikidevaheline koordineerimine nende probleemide lahendamiseks ja projekti lõpuleviimise tagamiseks.

Lühiajalised meetmed. Komisjon jätkab tihedas koostöös nõukogu tulevase eesistujariigi Küprosega 2026. aastal selle suurima strateegilise tähtsusega projekti tugevat poliitilist ja tehnilist toetamist, sealhulgas sihtotstarbeliste ürituste ja kõrgetasemeliste arutelude kaudu ning keskendudes täiendavalt geopoliitiliste aspektide käsitlemisele.

3. „Harmony Link“ [Balti riikide elektrivõrkude ühendamise tugevdamine, et suurendada nende Venemaast sõltumatusel tulenevat julgeolekualast kasu]

9. veebruaril 2025 sünkroniseerisid kolm Balti riiki edukalt oma elektrisüsteemid Mandri-Euroopaga, mis on Euroopa energiajulgeoleku seisukohast oluline saavutus. Peamine allesjäänud investeering Balti riikide elektrivõrkude sünkroniseerimise ühishuviprojekti raames on **Leedu ja Poola vaheline ühendus „Harmony Link“**, millega viiakse lõpule Balti riikide elektriturgude täielik integreerimine. Selle projekti lõpuleviimiseks hiljuti määratud Euroopa koordinaator peaks toetama projekti kiiret elluviimist.

Kui „Harmony Link“ saab valmis, suurendab see turgude lõimimist, võimaldab elektrikaubandust Poola kaudu ja edendab konkurentsi, mis aitaks alandada hindu piirkonna tarbijate ja ettevõtjate jaoks. Samuti hõlbustab see taastuvenergia integreerimist võrku. „Harmony Link“ suurendab märkimisväärselt ka Balti riikide energiajulgeolekut. Praegu on võrkudevaheline ühendus „LitPol Link“ ainus ühendus Balti riikide ja Mandri-Euroopa vahel ning seisakutel oleksid tõsised tagajärjed Balti energiasüsteemile.

Lühiajalised meetmed. Komisjon toetab selle projekti õigeaegset elluviimist tõhustatud piirkondliku koostöö kaudu ja teeb ministrite tasandil kokkuvõtte järgmisel Läänemere energiaturu ühendamise tegevuskava kõrgetasemelisel kohtumisel 2026. aastal pärast Läänemere energiaturu ühendamise tegevuskava ajakohastatud vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamist eelmisel aastal ning tagab, et kõnealuse tegevuskava kõrgetasemelise töörühma uue tegevuskava vastuvõtmisel seatakse prioriteediks selle kiirtee ehitamine.

4. Vastassuunavooga gaasijuhe „TransBalkan Pipeline“ (TBP) [energiavarustuse parandamine Balkani piirkonnas ja idapoolsetes naaberriikides]

Vastassuunavooga gaasijuhe „TransBalkan Pipeline“ (TBP) ei ole võimsuse suurendamise projekt, vaid Kesk- ja Kagu-Euroopa piirkonna koordineeritud jõupingutus, et **võimaldada olemasoleva maagaasi edastusvõimsuse maksimaalset kasutamist vastassuunas, st lõunast põhja**. See funktsioon on keskse tähtsusega maagaasivarude mitmekesistamiseks Kagu-Euroopas ja Vene impordi lõpetamiseks.

Tänu märkimisväärsele edastusvõimsusele võib TBP-l olla keskne roll varude piirkondlikus mitmekesistamises ja kava „REPowerEU“ eesmärkide saavutamisel. See potentsiaal kasvab veelgi alates 2027. aastast, mil eelduste kohaselt võetakse kasutusele Rumeenias asuv gaasimaardla „Neptun Deep“. TBP gaasijuhtme täielik lõunast põhja käitamine koos allikate mitmekesistamisega edendaks piirkonnas kaubandust, konkurentsi ja turu likviidsust, ilma et oleks vaja kulukat uut taristut.

Hoolimata sellest potentsiaalset **takistavad praegu mitmes liikmesriigis esinevad regulatiivsed ja turutõkked TBP gaasijuhtme kasutamist ja ärilist tasuvust**. Euroopa koordinaatori hiljutine ametisse nimetamine Kesk- ja Kagu-Euroopa gaasivõrkude ühendamise (CESEC) piirkonnas tugevdab ELi toetust nende tõkete kõrvaldamisele.

Lühiajalised meetmed. Komisjon tõhustab CESECi kõrgetasemelise töörühma raames koordineerimist kõigi asjaomaste riikidega, sealhulgas Moldova ja Ukrainaga, et **suurendada gaasijuhtme ärilist atraktiivsust võimalikult kiiresti**, tagades samal ajal pikaajalise vastavuse ELi energiaalasele õigustikule. Sellega seoses toetab komisjon jätkuvalt CESECi kõrgetasemelise töörühma tööd seoses gaasi kvaliteedi ühtlustamise ja **takistuste kõrvaldamisega TBP gaasijuhtme maksimaalsel kasutamisel**.

5. Bornholmi energiasaar [Läänemere muutmine võrkudevahelise ühenduse keskuseks]

Esimese omataolise projektina on Bornholmi energiasaar merel asuv hübriidprojekt, mis asub Bornholmist edela pool Taani majandusvööndis. Projekt on kavandatud tulevase energiakeskuseks, millel on **potentsiaal laieneda ja luua rohkem võrkudevahelisi ühendusi** teiste riikidega. See projekt kinnitati uuesti teises ühishuviprojektide / vastastikust huvi pakkuvate projektide loendis ja sai 2025. aasta septembris Euroopa ühendamise rahastust töödeks toetust (645,2 miljonit eurot). Bornholmi energiasaar on ELi tulevaste merel tehtavate algatuste näidiskava; see suurendab turuintegratsiooni, varustuskindlust ELi tasandil ning toob kasu Taanile ja Saksamaale ning piirkonnavälistele liikmesriikidele. Ühendades merel energia tootmise Taani ja Saksamaa riiklike võrkudega, muudetakse meretuuleenergia riigi ressursist ühiseks Euroopa varaks, et jätkata elektrifitseerimist, suurendada meie kollektiivset vastupidavust ja energiasõltumatust. Lahendamata probleemid on seotud Taani ja Saksamaa kokkuleppega selle kohta, kuidas jagada Taani meretuulepargi toetamise täiendavaid kulusid, ning õigusraamistiku väljakujundamisega Taanis, eelkõige seoses piiriülese vastutusega.

Lühiajalised meetmed . Pärast Euroopa ühendamise rahastu 645 miljoni euro suuruse toetuslepingu allkirjastamist 4. septembril 2025 Kopenhaagenis Bornholmi energiasaare Taani poole toetamiseks, et ehitada kaks uut muundurjaama ja paigaldada merekaablisüsteem, jätkab komisjon Taani ja Saksamaa toetamist, et saavutada poliitiline kokkulepe Taani vetes toimuva energiatootmise kulude jagamise osas ning viimistleda piiriülest vastutust käsitlev õigusraamistik. Lisaks jätkab komisjon merevõrkude koostalitlusega seotud töö toetamist, tagamaks, et Bornholmi energiasaar saaks tulevikus areneda tõeliseks Läänemere piirkonna mereühenduste keskuseks.

6. Hindade stabiliseerimine ja energiapuuduse suurendamine Kagu-Euroopas,

sealhulgas salvestamise kaudu

Kagu-Euroopa piirkond kannatab struktuursete suurte hinnaerinevuste all, mida tõendavad 2024. aasta järsud hinnatõusud, mis põhjustas vastavate riikide keskmise hinnaerinevuse, mis on suurem kui 10 eurot/MWh.

Kagu-Euroopa elektrivõrkude vahelisi ühendusi hõlmav energiakiirtee on suunatud piirkonna elutähtsa elektritaristu puudujääkide kõrvaldamisele, et stabiliseerida hindu, suurendada varustuskindlust ja edendada piirkondlikku turuintegratsiooni. See hõlmab olemasolevate ühenduste paremat kasutamist ja tulevaste piiriüleste vajaduste rahuldamist, et kaotada praegused hinnaerinevused. ENTSO-E 2024. aasta kümneaastase võrgu arengukava raames koostatud süsteemi vajaduste hinnangu kohaselt on enamikul piirkonna piiridel vaja taristut tugevdada. Nende vajaduste rahuldamiseks on väga oluline Kesk- ja Kagu-Euroopa energiavõrkude ühendamise kõrgetasemelise töörühma (CESEC) olemasolevate ühishuviprojektide ja esmatahtsate elektritaristuprojektide kiire rakendamine. Salvestamisvõimaluste kiirem loomine piirkonnas parandab ka süsteemi paindlikkust.

Lühiajalised meetmed. Edusammude kiirendamiseks on oluline töö tihe koordineerimine CESECi kõrgetasemelise töörühma ja CESECi koordinaatoriga ning nende toetus. Komisjon tagab, et järgmisel aastal peetakse kõigil tasanditel spetsiaalseid kõrgetasemelisi arutelusid, et säilitada hoog ja toetada rakendamist.

7. Koridor „SouthH2“ [lõunapoolne vesinikukoridor, mis hõlmab Tuneesiat, Itaaliat, Austriat ja Saksamaad]

Lõunapoolne vesinikukoridor on keskse tähtsusega õiglase ja kestliku energiasüsteemi ümberkujundamise edendamisel kogu Vahemere piirkonnas, eelkõige Põhja-Aafrikas, võimaldades samal ajal vähendada selle marsruudil asuvate tööstuskeskuste süsinikuheidet. Vesinikukoridoril on märkimisväärne potentsiaal laiendada saastevaba vesiniku tootmist, taristut ja ostuturge, edendada turgude integreerimist ning luua toetav õigus- ja investeerimisraamistik, mis on kooskõlas ELi vesinikustrateegia ja õigusraamistikuga.

See koridor **hõlmab nelja ühishuviprojekti**, millest mõni on juba saanud Euroopa ühendamise rahastu toetusi uuringuteks, ja [üht Tuneesiaga vastastikust huvi pakkuvat projekti], mis kõik kinnitati uuesti teises ühishuviprojektide / vastastikust huvi pakkuvate projektide loendis. Võttes arvesse vesinikuturu arengu varajast etappi, on vaja teha täiendavat kontseptuaalset tööd, eelkõige selleks, et veelgi vähendada seotud investeeringutest tulenevaid riske, säilitades samal ajal vastastikku kasuliku partnerluse Põhja-Aafrikaga.

Lühiajalised meetmed. Lühiajalises perspektiivis tugevdab komisjon koordineerimis- ja rakendamiselaseid jõupingutusi, mida teeb koridori „SouthH2“ sekretariaat, mida juhivad ühiselt Lähis-Ida, Põhja-Aafrika ja Pärsia lahe peadirektoraat ning energeetika peadirektoraat. Algatuse edendamiseks intensiivistatakse piirkondlikke dialooge ka lõunapoolse vesinikukoridori ELi ühise kolmepoolse töörühma (Itaalia, Austria ja Saksamaa) ja viiepoolse töörühma (Alžeeria, Tuneesia, Itaalia, Austria ja Saksamaa) kohtumistel 2026. aasta alguses.

Selle energiakiirtee elluviimisele aitab kaasa ka Vahemere piirkonna taastuenergia ja puhta tehnoloogia (T-Med) juhtalgatus, mis käivitati Vahemere pakti³⁴ raames.

8. Portugalist Saksamaale suunduv edelapiirkonna vesinikukoridor

Edela-Euroopa vesinikukoridori kaudu transporditakse vähese süsinikuheitega vesinikku Edela-Euroopa tootmiskohtadest tööstuslikesse nõudluskustesse, kiirendades süsinikuheite vähendamist sektorites, kus seda on raske teha, ja võimaldades taastuenergiat tõhusalt lõimida. Algatus hõlmab **peamisi ühishuviprojekte Portugali, Hispaania ja Prantsusmaa vahel ning siseühendusi Saksamaa suunas**. Nende projektide eesmärk on toota **2030. aastaks igal aastal kuni 2 miljonit tonni taastuallikatest toodetud vesinikku**, tugevdades energiajulgeolekut ja paindlikkust kogu piirkonnas.

Edusammud on siiski olnud piiratud ja mitmed probleemid püsivad, sh vähene kasutuselevõtt, viivitused regulatiivses rakendamises, raskused rahastamise tagamisel ja riskide vähendamise meetmete koordineerimisel koridoris ning liikmeriikide ülesed strateegilised prioriteedid, tagamaks, et koridor toob kõigile osalejatele ühist kasu.

Lühiajalised meetmed. Edusammude kiirendamiseks on oluline tihe koordineerimine ja uuendatud poliitiline toetus edelapiirkonna kõrgetasemelise töörühma kaudu. Edela-Euroopa kõrgetasemelise töörühma eelseisev ministrite kohtumine 2026. aasta esimeses kvartalis aitab suurendada jõupingutusi ja hõlbustab liikmesriikide teabevahetust koridori arendamise peamiste tehniliste, rahaliste ja riskide vähendamise aspektide kohta.

³⁴ [Joint communication on the Pact for the Mediterranean - Middle East, North Africa and the Gulf](#)